

Toimintasuunnitelma vuosille 2020-2022

Tausta

Kalajoen vesistöalueen joet ja järvet ovat vuonna 2013 ja 2019 julkaistun ympäristöhallinnon ekologisen tilan luokittelun mukaan pääosin tyydyttävässä tai välttävässä tilassa. Hyvässä ekologisessa tilassa olevia alueita löytyy Kalajoen latva-alueilta. Myös Vääräjoen tila on luokiteltu hyväksi. Tila on osassa vesimuodostumia kohentunut verrattuna vuonna 2008 valmistuneeseen luokitteluun, mutta tehtävää on vielä paljon. Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016-2021 on asetettu tavoitteeksi, että pintavesien tila ei heikkene alueella, ja että tila olisi vähintäänkin hyvä. EU:n alueella on tavoitteena, että pintavesien hyvä tila saavutetaan viimeistään vuonna 2027.

Joki on olennainen osa Kalajokilaakson ja Vääräjokilaakson maisemaa. Jokien mahdollisuuksia alueensa imagon rakentamisessa ei ole vielä parhaalla mahdollisella tavalla hyödynnetty. Erityisesti joen latvoilla myös järvet ovat merkittävä osa asuin ympäristöä. Vesistöt tarjoavat paitsi maisematarvoja, myös monipuolisia mahdollisuuksia virkistyskäyttöön, kuten kalastamiseen, veneilyyn, melontaan, uintiin, retkeilyyn ja muuhun ulkoiluun.

Kunnat, ELY-keskus ja yksityiset toimijat, kuten omista rannoistaan ja kalavesistään huolestuneet asukkaat, ovat tehneet alueella paljon työtä vesien tilan parantamiseksi. Kalajoen vesistöalueella ei kuitenkaan ole aikaisemmin ollut koko valuma-alueen kattavaa yhteistyötä. Hallinnolliset rajat ylittävän yhteistyön odotetaan ennen muuta edistävän valuma-alueen käsittelemistä kokonaisuutena. Verkostoituminen valuma-alueen sisällä ja toisaalta yhteistyö muiden kansallisten toimijoiden kanssa tuottavat hyötyä, kun tieto lisääntyy ja opitaan toisten kokemuksista.

Vesienhoitoryhmän työskentelyn pohjan muodostaa Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma ja siihen liittyvä toimenpideohjelma. Vesienhoitosuunnitelman tavoitteita on täydennetty ja priorisoitu vesienhoitoryhmän kokouksissa vuonna 2013 Meidän Kalajoki – Vesienhoito käytännön työnä Kalajoen valuma-alueella -esiselvityshankkeen aikana sekä Vesien suojeletoimenpiteiden kustannustehokkuuden (KUTOVA) tarkastelussa Kalajoen valuma-alueella. Lähtökohtana on, että paikallinen näkemys tuo toiminnalle lisäarvoa. Huolenaiheina ovat muun muassa vedenkorkeuden vaihtelu ja rantojen eroosio, vääristyneet kalakannat, järvien sisäinen kuormitus sekä voimistuneet kesätulvat. Myös uusien sukupolvien kiinnostus vesienhoitoon tulee saada heräämään ja etsiä uusia tekijöitä hankkeiden toteuttamiseen.

Kalajoen vesienhoitoryhmän työskentely tukee Pohjois-Pohjanmaan vesienhoidon yhteistyöryhmän sekä Kalajoen tulvaryhmän toimintaa.

Tavoitteet ja tehtävät

Kalajoen vesienhoitoryhmän tavoitteena on edistää alueen vesistöjen kohenemista hyvään ekologiseen tilaan. Tämä edellyttää muun muassa ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämistä. Vesienhoitohankkeita, kuten kalatalouskunnostuksia ja järvien kunnostuksia edistetään ja tuetaan veden laadun parantamiseen tähtääviä toimia. Lisäksi tavoitteena on kestävä virkistyskäytön ja matkailun mahdollisuuksien lisääminen ja Kalajoen arvostuksen kasvattaminen. Joen tulee rikastaa maisemaa. Tietoa vesien tilasta ja hoidosta viedään lähelle kuntalaista.

Vesienhoitoryhmä

- kuulee Kalajoen yhteistarkkailun tuloksia
- kuulee ajankohtaisista hankkeista alueella ja etsii hankeideoille toteuttajia sekä rahoitusta
- laatii yhteisiä aloitteita ja ehdotuksia vesienhoidon kehittämiseksi Kalajoen vesistöalueella
- ottaa paikallisena sidosryhmänä kantaa aluetta koskevien vesienhoitohankkeiden toteutukseen
- verkostoituu vesistökuunnostusten saralla, kutsuu vierailuvia esittelijöitä kokouksiin ja voi vieraila esimerkiksi kunnostuskohteella
- tiedottaa toiminnastaan ja tärkeäksi katsomistaan asioista paikallisissa ja alueellisissa medioissa

Lisäksi vesienhoitoryhmä selvittää yhteistyön mahdollisuuksia alueellisten yhteistyökumppanien ja muiden jokilaaksojen toimijoiden kanssa.

Vesienhoitoryhmän visio

Vuonna 2030

- Kalajoen ja sen latvavesistöjen hyvä ekologinen tila on saavutettu ja se säilytetään
- Vesiensuojelun taso ja tietoisuus Kalajoen vesistöalueella on parantunut
- Tulvien aiheuttamat ongelmat ja virtaamapiikit ovat paremmin hallinnassa
- Kalajoen kalataloudellinen arvo on kasvanut
- Rantojen ja vesistöjen virkistyskäyttö on aktiivista
- Kalajoen arvostus on lisääntynyt
- Elinkeinot ja vesistön eri käyttömuodot ovat tasapainossa

Vesienhoitoryhmän jäsenet

Neuvottelukunnan muodostavat alueen kunnat Reisjärvi, Haapajärvi, Nivala, Sievi, Ylivieska, Alavieska ja Kalajoki yhdessä elinkeinojen, asiantuntijoiden sekä järjestöjen ja yhdistysten edustajien kanssa. Vesienhoitoryhmään voivat ilmoittautua myös muut vesienhoidosta kiinnostuneet toimijat Kalajoen vesistöalueella, eivät kuitenkaan yksityisinä henkilöinä vaan taustaorganisaationsa edustajina.

Toiminta vuosina 2020-2022

Vesienhoitoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, kerran keväällä ja kerran syksyllä.

Vesienhoitoryhmä jatkaa työskentelyä vesienhoidon yhteistyön kehittämiseksi Kalajokilaaksossa. Lisäresursseja toimintaan saadaan Vakaasti peräsimestä –hankkeesta (vesienhoidon toimintaohjelmat kuntiin ja vesiensuojelurakenteiden suunnittelu ja toteuttaminen osavaluma-alueilla). Lisäksi osallistutaan maakunnalliseen vesistökuunnostajien verkoston toimintaan (Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hanke).

Vesienhoitoryhmän toimintasuunnitelma päivitetään kolmen vuoden välein. Yhteistyösopimusta jatketaan vuoden 2022 jälkeiselle ajalle.

Työryhmän toiminta

Työryhmä jatkaa toimintaa vesienhoitoryhmän kokousten valmistelussa. Työryhmä ideoi kokouksessa käsiteltäviä asioita ja vierailevia esiintyjiä sekä pohtii vesienhoidon edistämiseen ja yhteistyön kehittämiseen tähtäviä toimia. Työryhmä ylläpitää ajantasaista hankelistaa.

Työryhmän kokoonpano on vuosina 2020-2022:

Tapio Koistinaho, Ylivieskan kaupunki	Juha Peltomaa, Nivalan kaupunki
Terhi Rahkonen, Ylivieskan kaupunki	Jukka Tuohino, POPELY
Katja Polojärvi, Ylivieskan kaupunki	Arto Sorri, Suomen metsäkeskus
Laura Liuska, Ylivieskan kaupunki	Sauli Halmetoja, Kanteleen Voima Oy
Heidi Kaiponen, Kalajoen kaupunki	Hannu Heikkilä, MTK Kalajoki
Jatta Heikkinen, Kalajoen kaupunki	Eero Hakala, ProAgria Keski-Pohjanmaa
Tuomas Häggman, Alavieskan kunta	Risto Bergbacka, Vesikolmio Oy
Reijo Peltokorpi, Nivalan kaupunki/Sievin kunta	

Työryhmään voi ilmoittautua edelleen vuoden 2020 aikana.

Vesienhoidon edistäminen

Vesienhoitoryhmä toimii vesistökuunnostushankkeita edistävänä verkostona. Ryhmä tuo esiin vesistöalueen toimenpidetarpeita ja kunnostusaloitteita sekä kannustaa paikallisia aktiivisia toimijoita. Ryhmän kokouksissa tuodaan esiin myös hyviä paikallisia esimerkkejä.

Kalajoen vesienhoitoryhmä osallistuu alueellisen vesienhoidon yhteistoiminnan kehittämiseen. Paikallisia kunnostajia ja muita hanketoimijoita kannustetaan tuomaan ideoitaan, tarpeitaan ja kokemuksiaan myös vesienhoitoryhmän tietoon.

Lisäresursseja toimintaan (kunnostussuunnitelmat ja työnäytökset/retket) saadaan hankeavustuksesta.

Tarvittaessa vesienhoitoryhmä osallistuu kuulemiseen vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä vesienhoitoalueella.

Virkistyskäytön ja arvostuksen lisääminen

Virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi voidaan järjestää talkootyötä ja tehdä aloitteita virkistysreiteiksi sekä virkistyskäyttöä edistävien hankkeiden aikaansaamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan aktivoidaan nuoria harrastustoimintaan Kalajoen virkistyskäytön ja arvostuksen edistämiseksi.

Viestintä

Vesienhoitoryhmän toiminnasta tiedotetaan paikallisissa ja alueellisissa tiedotusvälineissä. Lisäksi huolehditaan tiedonkulusta vesienhoidon kannalta keskeisiin aluehallintoviranomaisiin ja asiantuntijaorganisaatioihin. Kokousten materiaali toimitetaan tarpeen mukaan tiedoksi kuntien ympäristölautakunnille.

Kalajoen vesienhoitoryhmä toimii yhteistyössä Kalajoen tulvaryhmän ja Pohjois-Pohjanmaan vesienhoidon yhteistyöryhmän kanssa.